

MALTA

QORTI CIVILI

PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF

ANTHONY ELLUL

Seduta ta' l-14 ta' Novembru, 2014

Citazzjoni Numru. 72/2012

**Joseph Demicoli u Paul Piscopo ghan-nom u in rapprezentanza tal-Koperattiva
Ghaqda Koperattiva tas-Sajd**

Vs

**Angelic Mifsud f'ismu proprju u ghan-nom u in rapprezentanza ta' Lambusa
Maritime Company Limited**

Kopja Informali ta' Sentenza

Permezz ta' rikors gurantat prezentat fit-23 ta' Jannar 2012 l-atturi nomine ppremettew:-

- 1) *Illi il-kontendenti dahlu f'management agreement datat 1 ta' Dicembru 2008 hawn anness u mmarkat Dok A;*
- 2) *Illi ai termini ta' l-imsemmi ftehim, il-konvenuti ntrabtu u obbligaw ruhhom illi jhallsu s-somma ta' sitta u tletin elf u hames mitt ewro [36,500 ewro] per annum eskluż it-taxxa ta' tmintax fil-mija [18%] VAT u dan ghall-gestjoni tan-negozju gestit mill-150, Xatt is-Sajjieda, Marsaxlokk u dana permezz ta' pagamenti mensili;*
- 3) *Illi il-konvenuti, salv ghall-pagament ta' wiehed u ghoxrin elf ewro [21,000], eskluż t-taxxa fuq il-valur mizjud ta' tmintax fil-mija [18%], kienu moruzi fil-hlas ta' l-operator's fee u ghalhekk huma debituri fil-konfront ta' l-atturi fl-ammont ta' tmienja u tmenin elf u hames mitt ewro [88,500]. Illi minhabba fil-premess u anke ai termini tal-klawsola hmistax [15] ta' l-istess ftehim l-attur ghandu dritt jitlob ix-xoljiment ta' l-istess skrittura;*
- 4) *Illi in oltre il-konvenuti naqsu milli jhallsu il-kontijiet tal-provvista ta' l-elettriku u ilma fil-fond 150 Xatt is-Sajjieda, Marsaxlokk u sa llum akkumula dejn ta' sittin elf ewro, u dana bi ksur ta' klawsola numru 8 ta' l-istess management agreement.*

Għaldaqstant, l-atturi jitolbu għar-raġunijiet premissi, lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:

1. *Tikkundanna lill-konvenuti ihallsu is-somma ta' mija tmienja u erbghin elf u hames mitt ewro [148,500] jew somma verjuri kwantu tmienja u tmenin elf u hames mitt ewro [88,500] bilanc dovut mill-konvenuti bhala operator's fee u rimanenti sittin elf ewro [60,000] jew somma verjuri, bilanc ta' kontijiet mhux saldati ghall-provvista tad-dawl u l-ilma oltre t-tmintax fil-mija [18%] VAT u bl-imghax mit-8 ta' Dicembru 2008;*
2. *Ixxolji l-ftehim bejn il-kontendenti ta' l-1 ta' Dicembru 2008;*
3. *Tordna l-izgumbrament mill-fond 150, Xatt is-Sajjieda, Marsaxlokk;*

Bl-ispejjez u bl-imghax kummercjali sad-data tal-pagament effettiv.

Permezz ta' risposta prezentata fit-30 ta' Marzu 2012 (fol. 28), il-konvenuti wiegħbu:-

1. *Illi, in vena preliminarj, hemm l-inkompetenza 'ratione materiae' u dana stante skont klawsola numru 18 tal-ftehim, hemm gurisdizzjoni esklussiva ghall-Arbitragg li ftehm u dwarha l-istess partijiet;*

2. *Illi preliminarjament ir-rikors mahluf hekk kif imressaq hu null u dana billi mhux iffirmit minn Avukat u dana skont in-notifika li giet ricevuta mill-intimat proprio et noe u dana bi ksur tal-Art. 178 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta. Anke jekk dik imressqa l-Qorti hija ffirmata, l-obbligu tar-rikorrenti hu skont il-ligi li jinnotifika lill-intimat b'att gudizzjarju li jkun skont il-ligi;*
3. *Illi preliminarjament ukoll, ir-rikorrenti iridu jipprovaw li huma ghandhom ir-rapprezentanza skont il-ligi tal-'Ghaqda Kooperattiva tas-Sajd';*
4. *Illi, fil-mertu, il-pretensjoni tar-rikorrenti hija b'mod shih infondata fil-fatt u fid-dritt;*

1. Illi r-rikorrenti ma setghux iressqu l-kawza odjerna u dana billi kienu huma li kisru l-ewwel il-ftehim ta' bejniethom u ghalhekk japplika l-principju 'inadimplenti non est adimplentum' u dana hekk kif ser jipprova l-intimat proprju et nomine waqt it-trattazzjoni tal-kawza odjerna;

2. Illi dwar il-kontijiet tad-dawl u l-ilma, ir-rikorrenti iridu jgibu l-prova li huma hallsu tali kontijiet u dana halli jkunu f'posizzjoni li jezercitaw xi azzjoni ta' rivalsa fil-konfront tal-intimat. Fin-nuqqas, l-azzjoni taghom ghall-imsemmi ammont hija palesament intempestiva;

3. Illi, fi kwalunkwe kaz u minghajr ebda pregudizzju ghas-suespost, l-ammonti reklamati mir-rikorrenti huma ezorbitanti;

4. Illi dwar l-imghax dan m'ghandux jiddekorri l-ebda imghax u dana anki ghax kif imsemmi fir-rikors promotur lanqas ir-rikorrenti m'huma certi mill-ammont li huma qeghdin jitolbu ghaliex huma qeghdin isemmu 'jew somma verjuri' u dana skont il-principju 'in illiquidans non fit mora';

Il-qorti semghet il-provi u rat l-atti li jinkludu n-noti ta' sottomissjonijiet li pprezentaw il-partijiet.

Kwistjoni.

Il-kaz jitratta dwar kuntratt li l-partijiet iffirraw fl-1 ta' Dicembru 2008 (fol. 4) u li bih il-konvenuti nghataw il-fond numru 150, Xatt is-Sajjieda, Marsaxlokk sabiex minnu joperaw negozju ta' importazzjoni u esportazzjoni fl-industrija tal-hut. Il-ftehim hu ghal ghaxar snin, li jiggedded ghal 10 snin ohra.

Skond il-ftehim il-konvenuti kellhom ihallsu:

Kopja Informali ta' Sentenza

- (i) €36,500 fis-sena bhala *operating fee*¹, cifra li ma tinkludix it-Taxxa Fuq il-Valur Mizjud (ara klawzola 2).
- (ii) ghall-konsum ta' dawl u ilma (ara klawzola 8).

Il-konvenuti jsostnu² li l-hlas pretiz m'huwiex dovut ghalix:-

- i. meta sar il-ftehim, suppost kien hemm il-permessi tal-awtoritajiet kompetenti u cioe' l-MEPA u Trade Department u d-Dipartiment tal-Artijiet. Il-fond lanqas ma kellu permess sabiex fih isir ippakkjar u immaniggar ta' hut frisk u li jinhareg mid-Dipartiment tas-Sahha u tas-Servizi Veterinarji.
- ii. il-fond m'huwiex kopert b'polza ta' assikurazzjoni (ara klawzola 6).
- iii. fir-rigward tad-dawl u ilma, il-meter qieghed jipprovdi servizz lil tlett postijiet differenti. Inoltre, sussidju li ta l-Gvern fl-ammont ta' €30,000 kellu jigi mputat ghad-dejn dovut mill-konvenuti. Dan ma sarx u minflok thallas *diesel* li xtrat il-Koperattiva.

Konsiderazzjonijiet.

1. B'riferenza ghat-tielet eccezzjoni, il-qorti tosserva li:

- i. F'minuta ta' laqgha li saret fis-7 ta' Novembru 2011, il-Kumitat tal-Koperattiva attrici ddecieda li jsir kuntatt mal-avukat biex jittiehdu passi kontra d-debituri (ara fol. 81).
- ii. Skond l-Istatut tal-Koperattiva, Il-President u s-Segretarju ghandhom ir-rapprezentanza gudizzjarja (fol. 118).
- iii. Mill-provi rrizulta li Paul Piscopo hu s-segretarju filwaqt li Joseph Demicoli hu l-President. Il-kawza giet proposta f'isem dawn il-persuni ghan-nom tal-Koperattiva tas-Sajd.

Fic-cirkostanzi t-tielet eccezzjoni hi bla bazi.

2. Fil-kuntratt jinghad (klawzola 9):

*"The Cooperative shall be responsible to maintain all **existing licences and permits** at all times throughout the currency of this Agreement, which shall remain in the Cooperative's name and to the Cooperatives sole benefit".*

Mill-provi ma rrizultax x'permessi u licenzji seta' kien hemm fid-data li gie ffirmat il-kuntratt. Fl-istess klawzola jinghad ukoll:

¹ Fil-kuntratt il-partijiet hekk irriferew ghalha.

² Ara nota guramentata prezentata fis-27 ta' April 2012.

"a. the Operator shall promptly inform the Cooperative of any statutory requirement which may be imposed by any competent authority and which would require the Cooperative to extend, vary or otherwise increase any existing license and/or permit accordingly".

Ma jirrizultax li qatt inghata xi avviz f'dan is-sens.

Fil-fehma tal-qorti l-ghaqal kien jitlob li qabel isir il-ftehim il-konvenuti kellhom jaghmlu l-accertamenti kollha mehtiega sabiex jaccertaw ruhhom dwar il-permessi u licenzji li hemm. Dan iktar u iktar meta jidher li fid-data tal-kuntratt il-konvenuti kienu diga' qeghdin fil-pussess tal-fond bis-sahha ta' ftehim iffirmit fl-1 ta' Jannar 2008 (fol. 187). Inoltre mill-provi ma rrizultax b'certezza x'permessi jew licenzji huma mehtiega sabiex il-konvenuti joperaw in-negozju ta' esportazzjoni u mportazzjoni tal-hut minn gewwa l-fond oggett ta' dawn il-proceduri.

Il-konvenuti lmentaw ukoll li l-bini minn fejn qeghdin joperaw m'huwiex kopert minn permess tal-bini u li dan wassal biex ma jkunux jistghu japplikaw biex jinghataw ghajnuna finanzjarja mill-Unjoni Ewropea. Fl-affidavit Angelic Mifsud xehed:

"Fil-fatt nghid li l-post m'huwiex kopert bil-permessi kollha neccessarji tal-MEPA u kien inhareg enforcement notice u kien tqabbd perit minn Publius Falzon sabiex japplika mal-MEPA sabiex isiru xi alteration works fil-proprjeta tal-koperattiva"(fol. 176).

Mal-affidavit ipprezenta Dok. AM9 (fol. 209) li hu avviz tal-applikazzjoni li saret mal-MEPA (numru 3917/09) ghal *"Alterations to existing and sanctioning extension at roof level stairhood works"*. Fil-parti ta' fuq hemm notament, li l-qorti tifhem li sar mill-konvenut, li jaqra: *"Kopja tal-permess li ma ghandix"*. Madankollu l-attribuci pprezentat decizjoni tat-Tribunal ta' Revizjoni ta' l-Ambjent u l-Ippjanar tas-27 ta' Settembru 2012 (fol. 153) fir-rigward ta' PA3917/09, fejn inghatat decizjoni li l-permess ta' zvilupp kellu jinhareg.

F'dan ir-rigward il-qorti tosserva:-

- i. M'hemmx prova li l-bini nbena illegalment.
- ii. M'hemmx l-ahjar prova li l-konvenuti applikaw biex jinghataw ghajnuna finanzjarja mill-Unjoni Ewropea u din giet rifjutata minhabba li l-bini nbena llegalment. Ghalkemm il-konvenut xehed: *"Anzi konna applikajna u din kelli refusal minhabba problema tal-bini meta qaluli tal-koperattiva li l-unika problema li hemm fil-bini kienet tromba"* (fol. 312), din ma tistax titqies bhala l-ahjar prova.

Kopja Informali ta' Sentenza

Il-konvenuti ghamlu riferenza ghal affidavit ta' George Bugeja li kien jokkupa l-kariga ta' President tal-Koperattiva. Sahansitra hu kien wiehed mill-firmatarji tal-kuntratt tal-1 ta' Dicembru 2008. Fl-affidavit qal li meta sar il-ftehim kienu sehew irregolaritajiet ghaliex:

"... Ma kienx kopert mill-permessi mehtiega u dan bi ksur ta' l-istess regolamenti li hemm fil-kuntratt" (fol. 77).

Il-qorti tosserva:-

- i. Bugeja ma qalx x'inhuma l-permessi. Dan apparti li fis-seduta tal-11 ta' Ottubru 2013 xehed: *"Lili qatt ma kellimni dwar permessi Mr Mifsud"* (fol. 337).
- ii. Ma tifhimx kif jista' jghid dak li qal meta kien hu li ffirmat il-kuntratt tal-1 ta' Dicembru 2008.
- iii. Jekk is-sitwazzjoni kienet kif iddeskriviha fl-affidavit, ma tifhimx kif talab lil Mifsud biex ihallas l-arretrati tal-operating fee (fol. 338).

Il-qorti ma tistax tistrieħ fuq l-affidavit ta' Carmelo Bugeja. Irrizulta b'mod evidenti li hemm dizgwid bejnu u l-membri tal-Kumitat tal-Koperattiva u ma tqiesx li li l-verzjoni moghtija fl-affidavit hi affidabbli.

3. Il-fond in kwistjoni hu proprjeta tal-Gvern u mikri ghand l-attrici. Mill-provi rrizulta li l-Gvern qatt ma ntalab jaghti l-kunsens tieghu ghall-kuntratt li ffirmaw il-kontendenti. Wahda mill-kundizzjonijiet tal-kirja li ghandha l-attrici hi li:-

"16. Il-kerrej ma jistax icedi din il-kirja jew jissulloka l-fond, sew kollu kemm hu jew bicca minnu jew jidhol fi shubija dwar il-fond" (fol. 322).

Il-qorti temmen li qabel il-kontendenti ffirmaw il-kuntratt tal-1 ta' Dicembru 2008, il-konvenuti kienu jafu li l-fond hu proprjeta tal-Gvern³, li l-attrici tikri l-fond u li tezisti klawzola 16. Il-qorti temmen li din kienet proprju r-raguni ghalfejn il-partijiet iddeskrivew il-ftehim bhala *Operation Agreement*.

F'kull kaz kien fl-istadju qabel l-iffirmar tal-kuntratt li l-konvenuti messhom ghamlu l-accertamenti dwar jekk l-attrici setatx taghmel il-kuntratt li ffirmaw fl-1 ta' Dicembru 2008. Jibqa' 'l fatt ukoll li sal-lum m'hemmx prova li l-Gvern ha xi passi kontra l-kontendenti jew xi hadd minnhom.

³ Fi klawzola 16 tal-kuntratt tal-1 ta' Dicembru 2008 jinghad li l-fond m'huwiex proprjeta' tal-attrici.

4. Ghal dak li jikkoncerna l-assikurazzjoni, fil-kuntratt jinghad:

*"The Cooperative declares that, in accordance with the relevant provisions of the original agreement, it is **obliged to insure the Premises under an all-risks policy**, for a value of two hundred forty thousand Euros (€240,000), in such a way that nothing may ever happen so as to prejudice the rights of the owner of the Premises, as well as to keep a public liability insurance.*

*The Cooperative shall be responsible to maintain the above insurance policies, at all times through the currency of this Agreement, which policies shall remain in the Cooperative's name and **to the Cooperative's sole benefit**".*

Ma saritx prova li l-polza nharget. Jidher li l-polza kellha tinhareg biex tassikura l-bini. B'hekk jekk tigri xi hsara fil-bini, is-sid (il-Gvern) ikun kopert ghall-hsara li ssir. Inoltre jinghad li l-polza kienet biss ghall-beneficcju tal-attribuci. Ghalhekk ma jidhirx li l-konvenuti jistghu jiehu xi beneficcju mill-fatt li l-polza ma saritx. Dan apparti li wkoll jekk il-konvenuti kellhom jiehu xi beneficcju minn tali polza, 'il fatt li ma saritx ma jfissirx li jatihom id-dritt ma jhallsux l-*operating fee*, izda semmai:-

- (a) Li johorgu polza f'isimhom u jitolbu l-ispejjez minghand l-attribuci; u
- (b) F'kaz ta' telf iharrku lill-attribuci ghad-danni minhabba inadempjenza kuntrattwali;

5. Hu evidenti li l-konvenuti baqghu joperaw in-negozju bla xkiel, u sahsitra fethu wkoll hanut. Jidher li l-intenzjoni tal-konvenuti hi li jibqghu igawdu l-fond tant hu hekk li ma pproponewx proceduri gudizzjarji sabiex jinhall il-ftehim minhabba l-allegat inadempjenza tal-attribuci. Atteggament li l-qorti ma tarax li hu kompatibbli mal-ilmenti tagghom. Ghalkemm il-konvenuti jistghu jirragunaw li gialadarba ghamlu investment konsiderevoli ghandhom jibqghu fil-pussess tal-fond biex jirkupraw il-kapital li hargu, madankollu m'ghandux ikun li persuna tibqa' tgawdi l-fond u tiehu l-frott minnu u fl-istess hin ma thallasx ghall-uzu tieghu. Il-konvenuti ccitaw mis-sentenza li nghata fil-kaz **Carmelo Cremona vs Victor Angilieri** tal-11 ta' Ottubru 1966, fejn inghad li biex tirnexxi eccezzjoni ta' *inadimplenti contractus*, irid fost'affarijiet ohra jkun hemm **"...proporzjonalita' bejn l-inadempjenza tal-partijiet"**. Ukoll jekk ghall-grazzja tal-argument biss, l-ilmenti tal-konvenuti huma minnhom, il-qorti ma tistax tiskarta l-fatt li ghadhom igawdu l-fond u jopera n-negozju bla xkiel. Sahansitra fethu hanut, liema destinazzjoni ma tissemmiex fil-kuntratt tal-1 ta' Dicembru 2008. 'Il fatt li l-konvenuti ghadhom igawdu l-fond jfisser li qeghdin jircievu l-prestazzjoni min-naha tal-attribuci, u m'ghandhomx dritt li minn jeddhom iwaqqfu ghal kollox milli jwettqu l-obbligu principali tagghom, dik li jhallsu l-*operating fee*. Dan hu l-korrispettiv talli qeghdin jaghmlu uzu mill-fond. F'tali cirkostanzi l-qorti tara nuqqas ta' proporzjonalita bejn iz-zewg sitwazzjonijiet. Ovvjament il-posizzjoni kienet

tkun ferm differenti li kieku l-konvenuti twaqqfu milli jkomplu joperaw in-negozju.

F'dan ir-rigward il-qorti tosserva wkoll li:-

- (a) Mill-provi lanqas ma rrizulta li l-konvenuti ddepozitaw l-*operating fee* fil-qorti;
 - (b) Mir-rendikont imhejji mill-konvenuti u li nghata lill-awditur Turner (fol. 434), jirrizulta kemm il-konvenuti jafu li l-*operating fee* hi dovuta. Tant hu hekk li s-somma ta' €30,880.98 inkludewha bhala hlas akkont tal-*operating fee*.
6. Kemm fl-affidavit tal-konvenut u n-nota ta' sottomissjonijiet il-konvenuti qalu li Angelic Mifsud personalment ma kienx parti ghall-kuntratt tal-1 ta' Dicembru 2008. Il-qorti tosserva li:-
- i. Angelic Mifsud ma ressaqx eccezzjoni li m'huwiex il-legittimu kontradittur;
 - ii. Fil-kuntratt jinghad li Angelic Mifsud qieghed jidher: "... ***in his personal capacity*** and/or as an authorized representative of Lambusa Maritime Company Limited, hereinafter referred to as the Operator". Fl-affidavit xehed: "Dan l-ahhar indunajt li fl-iskrittura li dwarha saret din il-kawza u cioe' fuq it-tieni ftehim, ***jien qed nidher ukoll personalment***. Dan hu zball ghax jien dejjem innegozajt f'isem il-kumpannija Lambusa Maritime Company Limited u qatt f'ismu personali" (fol. 173). Mela l-konvenut jaccetta li fil-kuntratt qieghed jidher f'ismu personali. Dak li jinghad fil-kuntratt jorbot irrISPettivament ta' x'seta' haseb il-konvenut.

7. B'riferenza ghall-pretensjoni dwar konsum ta' dawl u ilma, l-attrici pprezentat kopja tal-kontijiet tad-dawl u ilma li tagghom tippretendi l-hlas (ara nota tas-17 ta' Frar 2012 a fol. 16). Kontijiet li jirreferu ghall-kont numru: **101000145837** registrat f'isem il-Koperattiva. Skond avviz datat 23 ta' Gunju 2011 (fol. 17), is-servizz gie sospiz⁴. Fl-avviz jinghad li l-hlas dovut hu ta' **€68,708.53**. Fir-rikors guramentat l-attrici qeghda tippretendi l-hlas ta' €60,000. Id-dokumenti li pprezentat jinkludu kont ghal €30,880.98 datat 7 ta' Lulju 2009 (fol. 18) u ftehim li ghamel il-konvenut mal-Arms Limited fl-24 ta' Mejju 2010 sabiex ihallas is-somma ta' €31,192.98 (fol. 19)⁵. Il-konvenut xehed:

"Nista' nikkonferma illi jien hallast, waqt dawn il-proceduri, kontijiet relatati mal-konsum ta' dawl u ilma fl-ammont kompleksiv ta' disgha u hamsin elf u mitejn ewro (€59,200) li minnhom kien hemm sebgha u erbghin elf u mitejn

⁴ Paul Piscopo, segretarju tal-Koperattiva, xehed: "Sahansitra qattawlha d-dawl. L-iskrivan, qed ikollu jew jigi d-dar tieghi jew imur ghand ommu biex jibghat l-emails" (fol. 345).

⁵ F'dan ir-rigward ara *statement of account* mahrug minn ARMS Limited (fol. 62-68).

ewro (€47,200) li jkopru l-perjodu mis-6 ta' Gunju 2013 sal-5 ta' Marzu 2014. Inzid ukoll li kien hemm is-somma ta' tnaq-il elf ewro (12,000) fejn jien inghatajt temporary receipt mill-ARMS Limited. Dan il-hlas jiena ghamiltu sabiex b'hekk jiena stajt ninghata lura s-servizz tad-dawl u l-ilma"(seduta tat-12 ta' Marzu 2014).

Mill-provi rrizulta li l-Koperativa talbet lill-Gvern biex ighinha finanzjarment fir-rigward tal-konsum tal-elettriku. F'ittra bla data mibghuta mill-attrici⁶ lis-Segretarju Parlamentari fil-Ministeru tar-Rizorsi Rurali jinghad li kien hemm anomalija bejn l-attrici u l-Koperattiva Nazzjonali tas-Sajd ghaliex tal-ahhar kienet qeghda tiehu beneficcju minn sussidji fuq il-konsum tal-elettriku. Fl-ittra ngħad ukoll:-

"... nitolbok tikkunsidra tikkoncedi l-istess beneficcju lilna u dan sabiex b'hekk titnehha l-anomalija ezistenti u nkunu qeghdin nigu trattati fuq l-istess binarju"(fol. 301).

Jirrizulta li t-talba ntlagħhet u l-Gvern hallas lill-attrici s-somma ta' €30,880.98 (ara *Remittance Advice* datata l-1 ta' Marzu 2010, fol. 356). Hu evidenti li l-attrici ma uzatx il-flus biex jithallsu l-kontijiet għal xi haga' ohra. Jirrizulta li fir-rigward ta' parti mis-somma tat kreditu lill-konvenuti (somma ta' €13,708) għal dak li jikkoncerna hlas ta' *operation fee*. F'dan ir-rigward issir riferenza għad-deposizzjoni ta' Arthur Turner (seduta tal-21 ta' Mejju 2014) u rendikont li pprezenta (fol. 433). Min-naha tal-konvenuti l-hlas li sar mill-Gvern nizzluh kollu bhala pagament għal *operation fee*, qiesu għamluh huma⁷. Għall-qorti dan juri li bejn il-kontendenti kien hemm ftehim li l-hlas li ngħata mill-Gvern jigi kreditat favur il-konvenuti fir-rigward tal-*operation fee*. Id-diskrepanza hi fir-rigward ta' €17,173 li Turner qal li tirreferi għall-bejgh ta' lixka mill-Koperattiva lil Lambusa, li dwarha qatt ma ngħata kopja tal-invoice. Min-naha ta' Lambusa ssostni li l-prezz kien ta' €14,000 (ara rendikont fol. 435). M'hemmx prova meta sar dan il-bejgh. Fic-cirkostanzi billi jidher li meta l-Gvern hallas lill-attrici s-somma ta' €30,880.98 kien sar ftehim bejn il-kontendenti li l-konvenuti jinghataw kreditu, il-qorti tikkonkludi li fuq bazi ta' probabilita' l-ftehim kien li s-somma kollha kellha tigi kkreditata fuq l-ammont dovut bhala *operating fee*.

Minn dokumenti li pprezenta Arthur Turner waqt is-seduta tat-12 ta' Marzu 2014, irrizulta li sat-3 ta' Dicembru 2013 il-bilanc dovut fuq il-kont tad-dawl fuq imsemmi kien ta' €59,733.18⁸. Raymond Bonnici, ufficjal tal-ARMS Limited ipprezenta dokument li minnu jirrizulta li fil-perjodu 6 ta' Gunju 2013 sas-27 ta' Jannar 2014 saru hlasijiet b'total ta' **€36,700**. Pagamenti li dwarhom Mifsud ipprezenta ricevuta. Pero' hemm zewg ricevuti ta' hlas b'total ta' €5,500 (€3,500 + €2,000) li ma jidhrux fir-rendikont li pprezenta x-xhud Bonnici. Materja li l-konvenut irid jitratta mal-Arms Limited. Mir-rendikont tal-ARMS (fol. 404 *et seq*), jirrizulta li l-hlasijiet jigu imputati għad-dejn l-iktar

⁶ Il-firmatarju hu Paul Piscopo, Segretarju.

⁷ Ara rendikont a fol. 434 li Turner qal li ngħata lilu mill-konvenut.

⁸ Dokumenti li ngħata minn Arms Limited (ara fol. 406-408).

antik. Sal-gurnata li giet prezentata l-kawza (23 ta' Jannar 2012) kienet dovuta s-somma ta' €74,239.86 (fol. 406). Minn dan it-taghrif jirrizulta ghalhekk li fadal bilanc ta' **seba' u tletin elf hames mija u disgha u tletin ewro u sitta u tmenin centezmu (€37,539.86)**. Bilanc li l-attrici ghadha responsabbli ghalih ghaladarba s-servizz registrat f'isimha.

Fl-eccezzjonijiet il-konvenuti argumentaw li l-attrici trid taghti prova li hallset il-kontijiet tad-dawl u ilma. Il-qorti ma taqbilx. M'hemmx dubju li s-somma ta' €37,539 hu dejn tal-Koperattiva u ghalhekk jifforma parti mill-patrimonju taghha. L-attrici ghandha kull dritt tirkupra l-hlas minghand il-konvenuti sabiex tkun tista' thallas id-dejn li ghandha mal-ARMS Limited.

8. Skond ir-rikors guramentat il-hlas pretiz mill-attrici bhala *operating fee* hu ta' €88,500 u Taxxa Fuq il-Valur Mizjud ta' 18%. Hu evidenti li l-pretensjoni tal-attrici tirreferi ghall-perjodu bejn l-1 ta' Dicembru 2008⁹ sat-30 ta' Novembru 2011¹⁰ = €109,500 - €21,000¹¹ = **€88,500¹²**.

Il-konvenut xehed:-

"Ma nichadx li ghandi naghti lill-Koperattiva ghal dak li ghandu x'jaqsam mal-operating fee imma huma ghandhom jaghtuna tas-shipping agency, tax-xoghol tal-packing li ghamlu minn gewwa l-impjant tieghi. Ghamiltihom ufficcju bi tmint elef ewro. Dan rieduh lura. Xtrajtihom kontejner tal-erbghin, sitt elef Liri Maltin. Ghandhom ma hallsuniex. Irrangajtilhom il-freezers." (seduta tat-3 ta' Mejju 2013, fol. 314);

"Nikkonferma li jiena dawn l-ahhar sentejn m'ghamilt ebda hlas abbazi tas-service agreement ghaliex jien ghandi niehu minghand l-Ghaqda. Nikkonferma li jien ghadni nopera minn gewwa l-post numru 150, Xatt is-Sajjeda, Marsaxlokk" (seduta tal-21 ta' Mejju 2014, fol. 445).

Meqjus dak li nghad f'paragrafu 7 tas-sentenza u r-rendikont li l-attrici tat lill-awditur fejn hemm spjegat il-hlas ta' *operation fee* dovut sal-1 ta' Mejju 2011 (fol. 433)¹³, il-

⁹ Ara klawzola 1 tal-ftehim.

¹⁰ Fit-23 ta' Jannar 2012 ipprezentaw ir-rikors guramentat.

¹¹ Hlas li l-attrici qalet li sar mill-konvenuta.

¹² F'paragrafu 3 tar-rikors guramentat ippremettiet: *"Illi l-konvenuti, salv ghall-pagament ta' wiehed u ghoxrin elf ewro (21,000), eskluż it-taxxa fuq il-valur mizjud ta' tmintax fil-mija [18%], kienu moruzi fil-hlas ta' l-operator's fee u ghalhekk huma debituri fil-konfront ta' l-atturi fl-ammont ta' tmienja u tmenin elf u hames mitt ewro [88,500]..."*

¹³ Il-kalkoli li ghamlet il-qorti huma bazati fuq ir-rendikont li l-attrici tat lill-awditur u mhux dak li ddikjarat fir-rikors guramentat, ghaliex il-qorti temmen li r-rendikont jaghti l-istampa vera tal-posizzjoni tal-attrici.

hlas dovut bhala *operation fee* hu ta': **€44,876.24** sal-ahhar ta' Mejju 2011¹⁴. Imbaghad hemm l-*operation fee* ghall-perjodu minn Gunju 2011 sa Novembru 2011, fl-ammont ta' **€21,535.02** (€3,589.27 kull xahar li tinkludi fiha l-VAT). It-total hu ta' **€66,411.26**.

Ghalkemm fir-rendikont li l-konvenuti taw lill-awditur tal-attribici (fol. 434) jinghad li fit-18 ta' Lulju 2009 sar pagament ta' €9,000 permezz ta' cekk, baqghu ma tawx prova tieghu. Ghalhekk dan m'huwiex jigi mizjud mal-pagamenti li ghamlu l-konvenuti. Mifsud qal ukoll li kellu ftehim verbali li l-*operating fee* ma tithallasx ghall-ewwel tlett xhur (fol. 178¹⁵). Il-kuntratt tal-1 ta' Dicembru 2008 ma fih l-ebda klawzola f'dan is-sens; *contra scriptum testimonium, non scriptum testimonium non fertur*.

9. Fl-affidavit Angelic Mifsud qal ukoll li huma kredituri tal-attribici. Pero' kif osservat l-attribici fin-nota ta' sottomissjonijiet, il-konvenuti ma pproponewx rikonzonjoni. Kien biss f'rikonzonjoni li l-qorti setghet titratta u tiddeciedi dwar pretenzjonijiet ghall-hlas li ghandhom il-konvenuti fil-konfront tal-attribici.

10. Skond klawzola 15 tal-kuntratt l-attribici ghandha l-jedd li tittermina l-ftehim:

"a. if the Operator is in arrears of payment of the monthly operating fee, or any part thereof, and remains so in default for a period of three (3) months from due date".

Dan m'huwiex kaz ta' rizoluzzjoni minhabba li hemm kondizzjoni rizoluttiva tacita. It-tieni talba tal-attribici hi bazata fuq dak li jinghad fi klawzola 15(a) tal-kuntratt.

Hu evidenti li l-konvenuti huma moruzi fil-hlas ta' iktar minn tlett xhur *operating fee*. Jidher ghalhekk li fit-termini tal-ftehim l-attribici ghandha dritt li tittermina l-ftehim; *pacta sunt servanda*.

Ghal dawn il-motivi l-qorti tiddeciedi l-kawza billi tichad il-kumpliment tal-eccezzjonijiet tal-konvenuti¹⁶:-

1. Tikkundanna lill-konvenuti sabiex ihallsu solidalment lill-attribici s-somma ta' sitta u sittin elf erba' mija u hdax-il ewro u sitta u ghoxrin

¹⁴ Skond rendikont s-somma ta' €62,049.22 kienet dovut sa Mejju 2011 (fol. 433). In vista li l-qorti kkonkludiet li l-pagament ta' €30,880.98 li l-attribici rceviet minghand il-Gvern kellu jigi kkreditat favur il-konvenuti ghal finijiet tal-*operation fee*, il-bilanc dovut sa Mejju 2011 hu ta' €44,876.24 (€62,049.22 - €17,172.98).

¹⁵ "Sar ftehim verbali mal-Koperattiva sabiex waqt li kont qed naghmel dawn ix-xogholijiet fil-post, ghal 3 xhur Lambusa ma kelliex thallas kirja lill-Koperattiva".

¹⁶ L-ewwel zewg eccezzjonijiet gew decizi b'sentenza tat-18 ta' Settembru 2012 (fol. 107).

centezmu (€66,411.26) bhala arretrati tal-*operating fee* sat-30 ta' Novembru 2011, bl-imghax¹⁷ skond il-ligi.

2. Dwar il-kontijiet tad-dawl tiddikjara li ghal finijiet ta' din il-kawza l-konvenuti ghandhom ihallsu lill-atturi s-somma ta' seba' u tletin elf hames mija u disgha u tletin ewro u sitta u tmenin centezmu (€37,539.86), flimkien mal-imghax bir-rata mposta mill-ARMS Limited ghall-hlas tardiv.
3. Tiddikjara terminat il-ftehim tal-1 ta' Dicembru 2008 minhabba morizita' fil-hlas tal-*operating fee*.
4. Tikkundanna lill-konvenuti sabiex fi zmien sittin (60) gurnata millum jizgumbraw minn gewwa l-fond 150, Xatt is-Sajjieda, Marsaxlokk.

Spejjez jinqasmu in kwantu ghal 80% a karigu tal-konvenuti u 20% a karigu tal-attrici gialadarba kienet qeghda tippretendi hlas iktar minn dak li eventwalment gie ffissat mill-qorti.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----

¹⁷ Peress li l-obbligazzjoni hi ta' natura kummercjali, l-imghax ghandu jiddekorri mid-data ta' kull skadenza, pero' fuq l-*operating fee* biss gialadarba ma ngabitx prova li l-attrici diga' hallset it-Taxxa Fuq il-Valur Mizjud.